

| IG-implementatieplan |                                                                                                                                  | Planning (in IG-implementatieplan) |                      | Status                                | Actuele Planning                                                                               |                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Url                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|----------------------|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Verbeteractie        |                                                                                                                                  | Start                              | Gereed               |                                       |                                                                                                |                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 1                    | Groepen van gelijk risicoprofiel                                                                                                 | Q2 2024                            | Eind 2025            | Planning op schema                    |                                                                                                | Eind 2025/<br>begin 2026                            | De verwachting is dat vanaf begin 2026 met de eerste geactualiseerde groep ggo's van gelijk risicoprofiel in de praktijk kan worden gewerkt. De werkwijze met deze groepen van gelijk risicoprofiel wordt dusdanig ingericht dat deze ook voor nieuwe groepen in de toekomst toepasbaar is. Die nieuwe groepen zijn in 2026 onderwerp van gesprek.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 2                    | Voorschriften ML-III/DM-III                                                                                                      | Q3 2024                            | Eind 2025            | Planning aangepast                    | Q2 2025                                                                                        | 1-jan-27                                            | De aanpassingen betreffen primair de voorschriften in een microbiologisch laboratorium en in een dierverblijf met micro-organismen, beide op inperkingsniveau III (ML-III/DM-III). De inhoudelijke aanpassingen zijn en worden besproken met een (technische) afvaardiging van veldpartijen. Indien deze aanpassingen -ivm consistentie van de regelgeving- ook een inhoudelijk effect hebben op andere onderdelen van de Regeling, zullen de voorziene wijzigingen breder aan veldpartijen worden voorgelegd.<br><i>Zie verder de overkoepelende stand van zaken wijziging Regeling onderaan deze tabel.</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 3                    | Grootschalige productie ggo's                                                                                                    | Q2 2024                            | Ijkmoment na Q1 2025 | Planning op schema met vervolgstappen |                                                                                                |                                                     | Eind maart is het door IenW gevraagde onderzoeksrapport 'regulatorie vragen over industriële biotechnologie' (Ameco, 2025) opgeleverd. In mei is tijdens een gezamenlijke bijeenkomst met biologische veiligheidsfunctionarissen (BVF'en) die op industriële/grote schaal met ggo's werken door IenW gepresenteerd welke vervolgstappen op de relatief korte termijn worden gezet:<br>1) <u>per eind 2025</u> : mogelijk maken van aanvulling of aanpassing van een 2.8 besluit voor grootschalige productie (betreft aanpassing zonder wijziging Regeling)<br>2) <u>per tweede helft 2026</u> : rechtstreekse inschaling op MI-II voor ML-I organismen (daarmee kan direct een kennisgeving worden gedaan zonder dat een 2.8 procedure nodig is)<br>3) <u>per tweede helft 2026</u> : bredere aanvragen voor groepen ggo's bij grootschalige werkzaamheden mogelijk maken<br><i>Zie verder de overkoepelende stand van zaken wijzigen Regeling onderaan deze tabel.</i> | <a href="https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/03/30/regulatorie-vragen-over-industriële-biotechnologie">https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/03/30/regulatorie-vragen-over-industriële-biotechnologie</a>             |
|                      | * Fase 'verdiepen van knelpunten': Procedure MI-I en MI-II, Groepen, Nummering CFI's, max volumina, levend lozen en harmonisatie |                                    |                      |                                       | 1) per eind 2025<br>2) wijziging Regeling 2e helft 2026<br>3) wijziging Regeling 2e helft 2026 |                                                     | De uitbreiding van bijlage 6 met (nieuwe) criteria voor cellijnen wordt meegenomen in wijziging van procedure en regelgeving ogv grootschalige productie van ggo's. Hiermee zal bijlage 6 beter aansluiten op huidige en toekomstige ontwikkelingen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                      | * Fase 'oplossen knelpunten <u>korte termijn</u> ': Procedure MI-I en MI-II, Groepen en Criteria bijlage 6                       |                                    |                      |                                       | Q4 2025                                                                                        | Q4 2026 (gevolgd door implementatie in regelgeving) | Daarnaast is in Q4 2025 een nadere uitvraag / internationale vergelijking van start gegaan: hoe gaan andere landen om met onderscheid kleinschalig en grootschalige productie van ggo's. De uitkomsten hiervan worden in de <u>1e helft van 2026</u> met een werkgroep (met veldpartijen) besproken en verwerkt in een gezamenlijk voorstel ( <u>2e helft 2026</u> ) waarmee de regelgeving op gebied van grootschalige productie verder verbeterd kan worden.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 4                    | Grensvlakproblematiek aanpalende regelgeving                                                                                     |                                    |                      |                                       |                                                                                                |                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                      | Arbo (zie ook 9.voorlichting)                                                                                                    | Q3 2024                            | Q4 2024              | Planning afgerond                     |                                                                                                |                                                     | Ggo-vergunningverlener BGGO verwijst - indien aan de orde - generiek naar arborisico's/ - regelgeving (in beschikkingen, in voorlichtingsmateriaal). In geval van omlaagschalingen vanuit de ggo-regelgeving is er extra aandacht voor goede communicatie hierover vanuit BGGO.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                      |                                                                                                                                  |                                    |                      |                                       |                                                                                                |                                                     | Voor de arbo-regelgeving geldt dat aanpassingen welke organismen in welke risicoklasse vallen Europees wordt vastgelegd: het aanpassen hiervan gebeurt niet frequent en is een langdurig proces (agenderen door lidstaat, steun andere lidstaten zoeken, expertcommissie instellen, oordeel met evt. aanpassing tot gevolg). Bezien gaat worden of de Nederlandse (ggo milieu)risicobeoordelingen een rol kunnen spelen in het agenderen door NL.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                      | Kennisveiligheid (OCW)                                                                                                           | Q4 2024                            |                      | Planning aangepast (door OCW)         | Q2 2025                                                                                        | medio 2027 (streven)                                | Wet screening kennisveiligheid: openbare consultatie is 7-4-2025 gestart. Daarna gaat de wet naar de Raad van State en het parlement. Streven is medio 2027 van kracht, mits uitvoerbaar.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <a href="https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/04/07/screening-voor-wetenschappers-die-met-sensitieve-kennis-willen">https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/04/07/screening-voor-wetenschappers-die-met-sensitieve-kennis-willen</a> |
|                      | Biociden                                                                                                                         | Doorlopende actie                  |                      |                                       |                                                                                                |                                                     | In 2025 hebben IenW en BVF-platform gesproken over de problematiek rondom ggo <-> biociden regelgeving. Op basis daarvan wordt er gewerkt aan een heldere probleemstelling en zal aan betrokken uitvoerende partijen gevraagd worden of/welke oplossingen zij voor ogen hebben. Ook Europese agendering behoort tot de mogelijkheden.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                      | Ggo-afvalverbranding                                                                                                             | Q2 2024                            | Q2 2025              | Planning aangepast                    | Q2 2024                                                                                        | Q3/Q4 2026                                          | In 2024 heeft IenW onderzocht wat nodig is om deze activiteit op een veilige, handhaafbare en praktisch uitvoerbare wijze te verankeren in de regelgeving. Op basis van deze uitkomsten en na bespreking met uitvoerder, toezichthouder en het werkveld, zal de regelgeving in de tweede helft van 2026 gewijzigd worden.<br><i>Zie verder ook de overkoepelende stand van zaken wijzigen Regeling onderaan deze tabel.</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                      | Opslag en transport van ggo(afval)                                                                                               | Q3 2025                            | Q4 2025              | Planning vervroegd                    | Q2 2025                                                                                        | Q4 2025                                             | In Q2 2025 is IenW een extern onderzoek gestart naar transport en opslag van ggo-afval én ggo's (met uitvraag aan veldpartijen): dit rapport is in Q4 opgeleverd en vormt een bijlage van de Kamerbrief veiligheid biotechnologie 2025. N.a.v. de resultaten uit dit onderzoek zullen we de benodigde acties definiëren en daarmee in 2026 aan de slag gaan.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                      | Omgevingsvergunning                                                                                                              | Q2 2024                            | Q1 2025              | Planning afgerond                     |                                                                                                |                                                     | Deze actie is begin 2025 afgerond.<br>Rapport en communicatiemiddelen zijn eind 2024 resp. begin 2025 opgeleverd en verspreid.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <a href="https://www.ggo-vergunningverlening.nl/ingeperkt-gebruik/omgevingsvergunning">https://www.ggo-vergunningverlening.nl/ingeperkt-gebruik/omgevingsvergunning</a>                                                                                   |
| 5                    | Wildtypen/omlaagschalig adenovirale vectoren                                                                                     | Q2 2024                            | Q3 2025              | Planning kent andere vervolgstappen   |                                                                                                | Q1 2026                                             | Deze actie is begin 2025 afgerond.<br>Uit Ameco-onderzoeksrapport (zie verbeteractie 3) blijkt dat er in de werkpraktijk oplossingen worden gevonden en er geen behoefte is aan aanpassing van regelgeving op dit punt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                      |                                                                                                                                  |                                    |                      |                                       |                                                                                                |                                                     | Eind 2024 is het onderzoeksrapport 'Interpretation of the GMO definition in EU Member States' opgeleverd. Dit onderzoek is gepresenteerd in de Regulatory Committee (RC) over de 2001/18 Richtlijn op gebied van introductie in het milieu en over de 2009/41 Richtlijn op gebied van ingeperkt gebruik. In de RC 2001/18 is hier verder over gesproken en heeft Nederland voorgesteld om samen met andere geïnteresseerde lidstaten een document op te stellen met vragen en een routekaart om tot een beslissing te komen over wel/geen ggo, aan de hand van de definitie. Dit zal tot meer harmonisatie in de Europese Unie moeten leiden.<br><br>Mede n.a.v. bovenstaande is een herziening van de Nederlandse beleidslijn in de maak die de lijn 'eens een ggo, altijd een ggo' los zal laten.                                                                                                                                                                      | <a href="https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/11/20/interpretation-of-the-gmo-definition-in-eu-member-states">https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/11/20/interpretation-of-the-gmo-definition-in-eu-member-states</a> |
|                      |                                                                                                                                  |                                    |                      |                                       |                                                                                                |                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 6                    | Pilot versterking gezamenlijke responsiviteit                                                                                    | Q4 2024                            | Q2 2025 (en vervolg) | Planning aangepast                    | Q1 2025                                                                                        | Q4 2025 (en daarna mogelijk vervolg)                | In dit pilotproject (dat breder gaat dan sec IG-vraagstukken) -uitgevoerd door het Rathenau Instituut- staat beantwoording van de vraag centraal: wat is er nodig aan inhoud, proces en rollen/verantwoordelijkheden om nieuwe (onbekende) biotechnologieën te agenderen en hierop te anticiperen met beleidsvorming. De uitkomsten worden begin 2026 gepubliceerd.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                              |                                                     |                                                                      |                      |                                       |         |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|----------------------|---------------------------------------|---------|------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7                                            | Regeling tentoonstellingen ggo's (grensvlak IG/IM)  | Q1 2025                                                              | 2026                 | Planning op schema                    |         |                                                | Om ggo-tentoonstellingen eenvoudiger (dan heden via een IM-procedure) te kunnen laten plaatsvinden, is aanpassing van de Regeling ggo nodig ( <i>zie daarvoor de overkoepelende stand van zaken wijziging Regeling onderaan deze tabel</i> ) én aanpassing van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), omdat werkzaamheden onder IG als milieubelastende activiteit in het Bal zijn aangewezen. Daarop is een uitzondering nodig voor tentoonstellingen (zoals voor scholen al het geval is). Voor deze benodigde wijziging van het Bal wordt ingehaakt op een lopend traject (Verzamelbesluit Omgevingswet) waarbij de wijzigingen in 2027 worden doorgevoerd.<br><i>Voor de wijziging van de Regeling ggo zie de overkoepelende stand van zaken wijzigen Regeling onderaan deze tabel.</i> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|                                              |                                                     |                                                                      |                      |                                       | Q2 2025 | Q4 2025 (en vervolg i.r.t. stelselversterking) | Tussen mei en nov 2025 is onderzoek gedaan naar IG/IM-grensgevallen in bredere zin dan tentoonstellingen (met uitvraag aan veldpartijen en andere EU-lidstaten). In het onderzoek is de centrale vraag of en welke oplossingen er denkbaar zijn voor de korte termijn resp. de langere termijn en aan welke 'knoppen' dan gedraaid zou moeten worden (van de Nederlandse danwel de EU-regelgeving).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 8                                            | Kaders voor competentie en kennis BVF'en            | Q4 2024                                                              | ijkmoment Q1 2025    | Planning op schema met vervolgstappen |         | Q1 2026                                        | In opdracht van IenW is het onderzoeksrapport 'Borging BVF-competenties' (Antea, maart 2025) opgesteld. In navolging van de geadviseerde eerste stappen is IenW in juli een uitvraag gestart naar de mogelijkheden voor de inrichting van een ML-I opleiding wat eind 2025 opgeleverd wordt. Op basis van de meer praktische inzichten die dit moet opleveren (o.a. kosten voor dergelijke opleiding, curriculum, mogelijkheden bijscholing) en adviezen uit het Antea-rapport zal IenW in Q1 2026 een besluit nemen over de wijze van het professionaliseren van de BVF. Dit zal moeten gebeuren in de context van de stelselversterking (mede n.a.v. scenariostudie Berenschot ggo-reguleringsstelsel, juli 2025).                                                                              | <a href="https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/03/31/borging-bvf-competenties">https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/03/31/borging-bvf-competenties</a>                                                                                                                                                                                                                                          |
|                                              |                                                     |                                                                      |                      |                                       |         |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <a href="https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/06/30/scenariostudie-ggo-reguleringsstelsel">https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/06/30/scenariostudie-ggo-reguleringsstelsel</a>                                                                                                                                                                                                                |
| 9                                            | Voorlichting, communicatie en instrumentering       | Q2 2024                                                              | Q2 2025 (en continu) | Planning afgerond                     |         |                                                | Communicatie is een doorlopende activiteit. De specifieke acties die in het IG-implementatieplan zijn voorgesteld (zoals divers voorlichting- en communicatiemateriaal; Engeltalige informatie; check bij veld inzake administratieve referenties; communicatie over omlaagschalingen) zijn uitgevoerd, zoals reeds in de stand van zaken mei 2025 is gedeeld. Op gebied van de commu-nicatie over ggo <-> arbo-regelgeving wordt een update gegeven onder verbeteractie 4 (arbo).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <a href="https://www.ggo-vergunningverlening.nl/ingeperkt-gebruik/hulpmiddelen-bij-de-risicobeoordeling/Tutorials">https://www.ggo-vergunningverlening.nl/ingeperkt-gebruik/hulpmiddelen-bij-de-risicobeoordeling/Tutorials</a><br><a href="https://www.ggo-vergunningverlening.nl/algemeen/dutch-gmo-application-process-in-english">https://www.ggo-vergunningverlening.nl/algemeen/dutch-gmo-application-process-in-english</a> |
| 10                                           | Overlegstructuren / monitoring IG-implementatieplan | Continue activiteit (na verloop van tijd overlegstructuur evalueren) |                      | Planning afgerond                     |         |                                                | De nieuwe overlegstructuur ogv milieuveiligheid biotechnologie is in het najaar van 2024 van start gegaan (beleidsmatige werkgroep (vz IenW); technische werkgroepen IG resp IM-MV (vz BGGO)); vierhoeksoverleg binnen de Rijksoverheid dwz IenW, RIVM/BGGO, COGEM, ILT) Deze overleggen worden structureel ingepland en actief bezocht.<br><br>Het IG-implementatieplan wordt -via voorliggende tabel- gemonitord en deze wordt periodiek voorgelegd in de beleidsmatige werkgroep. Ook wordt de Tweede Kamer jaarlijks geïnformeerd over de voortgang.                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Overkoepelend aan een aantal verbeteracties: |                                                     |                                                                      |                      |                                       |         |                                                | Voor een aantal verbeteracties uit het IG-implementatieplan is wijziging van de Regeling ggo nodig. Voortschrijdend inzicht en efficiëntieoverwegingen leiden ertoe dat de volgende zaken waar mogelijk gebundeld worden voorbereid en als volgt inwerking treden:<br>* 3: grootschalige productie ggo's (2e helft 2026)<br>* 4d: ggo-afvalverbraqnding (2e helft 2026)<br>* 7: tentoonstellingen ggo's (2e helft 2026)<br>* 2: voorschriften ML-III/DM-III (januari 2027)<br>De voortgang op de individuele verbeteracties wordt hierboven beschreven.                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |